

ENTREVISTA A...

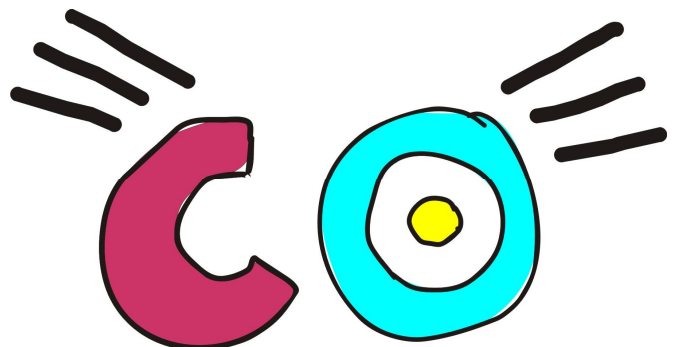
SUSANA SEIVANE

- gaiteira -

IES MARUXA MALLO
ORDES

Education and Culture
Lifelong learning programme
COMENIUS

Susana Seivane naceu en Barcelona en 1976 no seo dunha familia de sona no mundo da gaita. Empezou a súa carreira musical con tres anos e, cando tiña 9 anos, ela e mais a súa familia mudáronse a Cambre, A Coruña, e pronto se gañou o respecto e a admiración de todos os do mundo da gaita e da música tradicional galega. Susana creou o seu propio estilo sintetizado co estilo dos vellos gaiteiros. Está rodeada dun grupo de músicos moi novos que achegan frescura e orixinalidade ao seu espectáculo.

En 1999 editou o seu primeiro disco *Susana Seivane*, baseado en temas tradicionais e composicións de artistas galegos, e que a levaron polos mellores escenarios de folk nacional e internacional, logrando moito éxito e inmensos eloxios da crítica. O disco foi editado en Europa, USA e Canadá. Co seu segundo álbum *Alma de Buxo* consolidouse como artista galega de referencia no panorama folk e introduciu instrumentos como a batería ou o baixo eléctrico e enriqueceu o disco coas súas propias composicións. No seu terceiro traballo, *Mares de Tempo*, dá un paso máis e introduce a súa voz nas composicións.

En 2001 quedou finalista nos prestixiosos premios **Indie Awards** que a Asociación de Música Independente dos Estados Unidos (AFIM) outorga cada ano, na categoría de mellor artista de Música Contemporánea de todo o mundo.

Vexamos algúns comentarios da crítica musical xornalística:

- "A súa maneira de entender a gaita, lonxe de ser experimental ou aperturista, é reivindicativa da tradición" *El País*
- "Susana Seivane, gaiteira de casta: aínda que a tradición galega estivo sempre no centro da vida musical de Susana Seivane, esta musa das gaitas inxecta un sabor renovado e innovador ás súas cancións e discos. Susana Seivane é unha musa inspirada e inspiradora, sobre todo cando navega polos mares do tempo cos sons da súa gaita máxica" *World Music*

SUSANA SEIVANE: gaiteira

Data entrevista: 28 de abril

Entrevista:

Belén Picón Loucano
Sofía Guadalupe Rodríguez Duarte

Preguntas:

Lidia Martínez Castro
Raquel Martínez Pulleiro
Lorena Carneiro Lozano

Asesoría:

Antonio Sayáns Gómez

Supervisión preguntas:

Xosé Manuel Fernández Castro
Mª Isabel Mato Torres
Ana Mª Calvo Mariño

Gravación e edición audiovisual:

Xosé Manuel Fernández Castro
Raquel Rendo Martínez

Fotos:

Mª Isabel Mato Torres

Transcrición ao galego:

Lidia Remuiñán Rey
Lidia Sabel Blanco
Lorena Carneiro Lozano
Raquel Martínez Pulleiro
Lidia Martínez Castro

Supervisores transcrición galego:

Mª Isabel Mato Torres
Antonio Sayáns Gómez

Traducción inglés:

Marisol Liste Noya

Supervisión versión inglesa:

Mª Isabel Mato Torres

Contacto coa entrevistada:

Antonio Sayáns Gómez

Deseño gráfico:

Rosa Mª Maceiras Miñán

Como comezou nisto da música?

Pois comecei cando era moi pequeniña, cando tiña tres ou catro anos. Nun primeiro momento empecei por influencia familiar. O meu avó, Suso Manuel Seivane, comezou a construír gaitas no 36 e despois ese amor que el sentía polo instrumento, pola nosa cultura, pola nosa música... soubo transmitírllelo moi ben aos seus fillos (aos meus tíos e a meu pai) e a terceira xeración, na que estou eu. Así que empecei un pouco por influencia familiar, porque era algo que se vivía na miña casa. Pero despois o certo era que o levaba no sangue e, por iso, empecei a esta idade tan temperá. De feito, un dos meus xogos favoritos, á parte de xogar coas bonecas como todas as nenas, era escoitar moita música, música tradicional galega ou música popeira daqueles anos. Escoitaba moita música na radio, nos discos -que vós igual xa nin vos acordades- e collía a miña gaita e tocaba esas cancións. Tiña moi bo oído musical que foi algo que me axudou moito a empezar a esa idade tan pequeniña. E con esa idade non podía cunha gaita normal, cunha gaita estándar, entón a miña familia no meu cuarto

aniversario fíxome unha gaitiña pequeniña, para que puidera tocar a gaita.

Considera que foi unha nena prodixio?

Ben, xa o teñen dito, porque o certo é que non se coñece a ninguén que empezara aos tres ou catro anos a tocar un instrumento que require moita fortaleza pulmonar. Hai unha anécdota que pasou non hai moito, cando eu tiña 20 anos ou así. Chamaron á miña empresa de contratación dese programa de Teresa Rabal que facía con nenos de moitas habilidades e tal, e díxonos "Dixéronnos que hai aí unha nena prodixio, que se chama Susana e que toca a gaita...". E desde a miña empresa díxéronlle "Sería nena prodixio antes, pero agora xa ten 20 anos" (ha, ha, ha!).

Aconsellárona os seus pais sobre a súa carreira?

Si, os meus pais e a miña familia. A ver, eu toquei a gaita toda a vida, pero para dedicarme a iso, digamos, profesionalmente, alá polo ano 97ou 98, a miña familia e a xente do grupo Milladoiro foron os que máis me apoiaron para que dera ese paso, que xa supoñía para min dedicarme profesionalmente á gaita. E, de feito, un dos fundadores de Milladoiro, Rodrigo Romani, foi o produtor do meu primeiro disco e logo co-producimos o segundo disco e, dalgunha maneira, sempre estivo nos catro discos que levo editados. Si, si, a miña familia sempre estivo aí animándome para que me dedicara profesionalmente á gaita.

Que lle gustaría ser se non fose gaiteira?

De pequenos todos queremos ser moitas cousas. Eu de pequena quería ser detective, policía ou profesora. Sempre me gustou moito todo o tema relacionado coa docencia, e de feito, estudei Puericultura. Se non me dedicara á gaita, pero tiña todas as *papeletas* para dedicarme a ser gaiteira, seguramente sería algo relacionado coa docencia.

Como evolucionou Susana Seivane desde o primeiro disco, hai dez anos, ata este último?

O primeiro disco, que saíu no 99, empezamos a preparalo no 97, era un disco máis tradicional, digamos, referíndonos aos instrumentos que acompañaban a gaita. A medida que se foron sucedendo os discos foi evolucionando cara a un son máis moderno. O meu xeito de tocar a gaita non variou, pero o acompañamento dos outros instrumentos si. A partir do segundo e terceiro disco fun metendo instrumentos que lle dan moitísima máis forza e contundencia á miña música, como é a batería ou o baixo eléctrico. É un son máis contemporáneo e máis moderno, pero sempre dándolle moitísima importancia a instrumentos que son tradicionais galegos como a nosa percusión.

A mestura de estilos está presente nas súas composicións, por que?

É algo que me gusta e me chama facer a

miña música así. Desde moi pequena bebín das fontes tradicionais, sempre me fixei moito nos vellos gaiteiros, na súa maneira de tocar, no seu xeito de interpretar, e tendo como o meu máximo referente ao meo avó, Xosé Manuel Seivane. Pero hoxe en día, ao dedicarme profesionalmente á gaita e poder facer a música que quero, gústame mesturala con outros estilos musicais. Penso que é algo que enriquece a nosa música e por iso me gusta. Nos discos sempre se pode ver un achegamento a outros estilos coma ao pop, ao funky...

Que cre que lle achega cantar aos seus concertos?

Cantar é algo que tamén me gusta e que fago desde moi pequena. No primeiro disco cantaba moi pouquiño, facíalle a segunda voz á miña amiga Sonia Lebedynski, que é a cantante de *Fía na Roca*. A partir do segundo disco xa me fun animando máis a cantar polos ánimos que me daban as miñas compañeiras de profesión como Uxía Pedreira, Uxía Senlle, Guadi Galego, Mercedes Peón... Nos directos é algo que me gusta facer porque é moi agradecido. Non todo gaita. "Descansa" un pouquiño o oído mentres canto e pídlle ao público que cante comigo e resulta máis divertido.

Este último disco foi un proxecto no que fixo unha escolla entre moitos temas e contou coa colaboración de grandes profesionais. Como foi a experiencia?

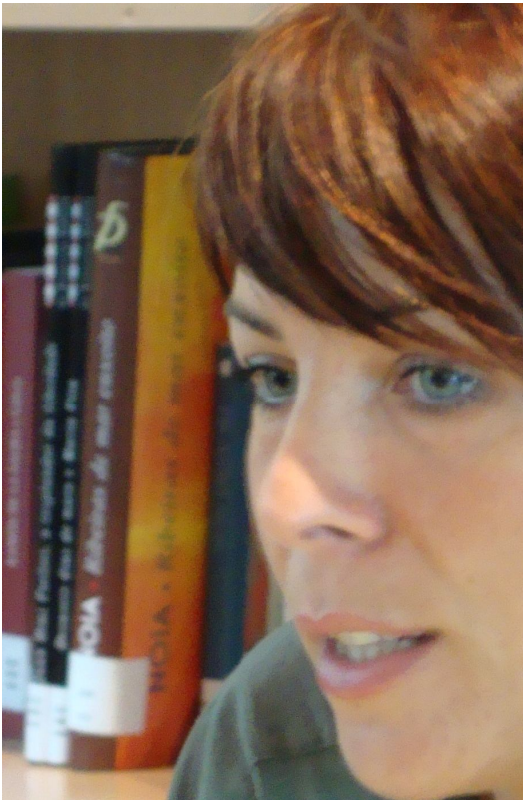
Foi moi bonita. Este último disco saíu en xuño do ano pasado e chámase *Os soños que volven*. Dalgunha maneira quería que volveran eses soños, é dicir, esas melodías que me acompañaron desde os 3 anos ata hoxe en día, e que toquei durante toda a miña vida. Por iso digo que este disco é a banda sonora da miña vida, e case todos os

temas que tocaba nese período son tradicionais. Apeteciame traelos ao día de hoxe para darlles ese toque máis contemporáneo e máis moderno. A verdade é que gocei moito facéndoo, todas esas melodías que eu tocaba de pequena... Mentres estabamos arranxando os temas estaba cos pelos crespas, coa pel de galiña porque me recordaban a miña infancia, Eu nacín en Barcelona e vivín alí ata os 10 anos porque meus pais coñecéronse alí, casaron alí e instaláronse alí, e alí nacemos miña irmá e mais eu. O disco recordábame todas esas sensacións da infancia, a morriña que sentía por Galicia, porque viñamos pasar todos os veráns a Ribeira de Piquín, que é onde vive toda a familia de meu pai. A verdade é que *Os soños que volven* tróuxome moitas sensacións, recordos moi bonitos. É un disco que tiña moitas ganas de facer desde hai anos.

Como se aprecia a música galega fóra das nosas fronteiras? Hai diferenza entre os países que teñen ou non un pasado celta?

Pois a verdade é que nós onde máis tocamos é fóra das nosas fronteiras, e en todos os países nos que estivemos a aceptación é tremenda. Á xente gústalle moitísimo a música galega e non che

sabería dicir ningún país no que estivera e que a nosa música lles soara rara, ou non lles gustara. Débelles parecer unha música moi exótica e gústalles moitísimo. En países como Francia, que é un dos países nos que máis concertos estou facendo nestes últimos seis ou sete anos, véndense un montón de discos e a afluencia de público aos concertos é

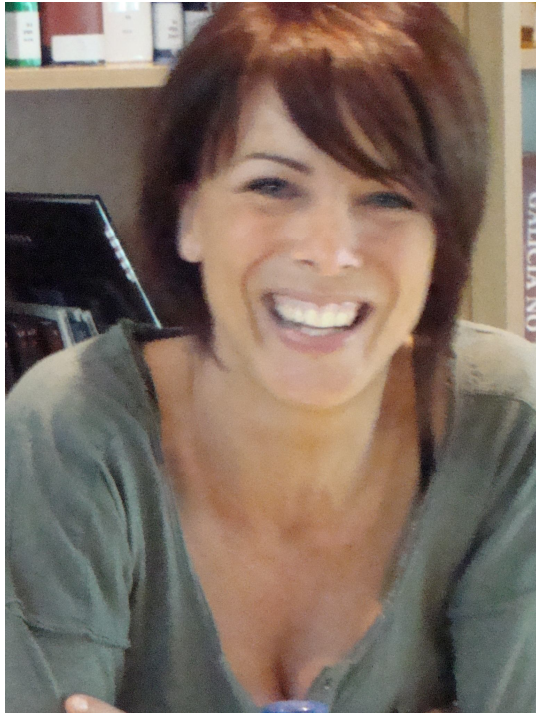
espectacular. A música galega goza de moi boa saúde por aí fóra.

Como é a súa relación con outros artistas do folk galego?

Pois moi boa. De feito, nos catro discos que levo editados hai moitas colaboracións doutros artistas, como por exemplo, os que nomeei antes, as dúas Uxías (Uxía Senlle e Uxía Pedreira), Guadi Galego, Sonia, Olga Kirk; tamén colaborou xente de Milladoiro en varios dos meus discos e Rodrigo Romani colaborou nos catro; xente de Berrogüeto, Pulpiño Viascón, a verdade é que teño a grandísima sorte de poder contar con todos eses amigos nos meus traballos.

Piratéanse moitos discos de música folk? Que opina desta práctica?

Ben, a práctica en si non me gusta, e o que menos me gusta son as grandes mafias que rodean a pirataría. Non me gusta porque é unha maneira de que a música corra perigo, de que vaia desaparecendo. De todas as maneiras, no folk non se piratea moitísimo porque, na miña opinión, o folk ten un público moi fiel e que está desexando que

determinado artista saque o seu disco para ter o orixinal. Normalmente son discos moi traballados e coidando moitísimo os detalles do libreto interior con moitísima información, fotos do artista... e o público quere ter o orixinal. Eu penso que é un público máis fiel e que non piratea tanto coma noutros estilos de música.

Que papel representan as mulleres na música galega?

Pois as mulleres, como en case todos os ámbitos da vida, teñen un papel moi importante e, no caso da música galega, importantísimo. Antigamente non había moitísimas gaiteras, pero algunha si que había. O que pasa é que, nunha sociedade máis machista e diferente á de hoxe, estaba mal visto que as mulleres tocaran a gaita. Estaba mellor visto que tocaran a pandeireta e outros instrumentos de percusión. De feito, hai algunha anécdota como a dun grupo que ía polas vilas a recoller melodías antigas para aprendelas e tocalas eles, nunha vila de aquí, de Galicia, e dinlles que nunha determinada casa antigamente había unha muller que tocaba a gaita e que se dicía que aquela casa estaba embruxada. O papel da muller realmente si que foi moi importante. Houbo toda unha transmisión oral de xeración en xeración que foi moi importante para que hoxe en día teñamos

este grandísimo patrimonio musical. Por exemplo, no caso da miña tataravoa, a avoa do meu avó, era unha muller que non tocaba ningún instrumento, nin a gaita nin nada, pero cantaba moi ben e era unha muller moi comprometida co folclore galego. E o meu avó aprendeu moitas cancións dela, cantándolle ela cancións tradicionais de música galega ou que aprendía ela, e meu avó aprendías na gaita.

Á parte da música tradicional, que outros estilos lle gustan? A música ten momentos?

Pois a música ten momentos. No meu caso, escoito moitos estilos de música diferente. E se te refires aos momentos do día, pois si, se estás máis triste apeteceche escoitar un tipo de música e se estás máis alegre, pois outro máis festivo. Eu escoito bastante música, e o que máis escoito é música folk ou músicas do mundo, non ten por que ser galega. Dos galegos gústame moito Berrogüeto, Milladoiro, Budiño... hai bastantes grupos que me gustan... Espido... e de música folk de fóra os meus grupos favoritos son La Bottine Souriante, Shooglenifty... que son grupos que teñen a base tradicional dos seus países pero despois mesturan con sons eléctricos, un pouquiño de música dance... pero se sons

electrónicos, como no caso de Shooglenifty. Están moi ben, son grupos *cañeros* e, en directo, gústame moito. Tamén me gusta Kila. Despois outros estilos de música que escoito... gústame moito o rock, o funky, por exemplo, Alanis Morissette gústame moito e U2, que vou ir ao concerto que van facer agora en Donostia en setembro. Xa teño as

entradas! Jamiroquai tamén me gusta moito. Escoito moita música diferente. Agora que vexo aí unha rapaza coa camiseta dos Beatles... si ti, ti ... Ha, ha, ha!! Teño toda a discografía dos Beatles. Ademais participei nun proxecto porque se vai celebrar o 40º aniversario da desaparición dos Beatles, e vaise facer un disco solidario. Os beneficios van ir para Médicos Sen Fronteiras e trátase de moitos artistas a nivel nacional, como Miguel Ríos, Paco de Lucía, Pereza, Guaraná, El Canto del Loco... xente moi coñecida que vai versionar temas dos Beatles. Quixeron contar comigo e versionamos o tema *Norwegian Wood*. E canto aí co meu "English" particular, pero quedou moi bonito, metémoslle unha gaita e ao final un valse tradicional galego para darlle o noso toque persoal ao tema dos Beatles, e a verdade é que quedou todo moi bonito. Sairá despois do verán.

Pódenos explicar por que ten a súa páxina traducida ao bretón?

Pois porque onde máis toco ultimamente é en Bretaña. Está en galego, castelán, inglés e non é bretón, creo que está en francés, o que pasa é que o saúdo principal si que está en bretón, para facerlle un cariño á xente bretoa que me quere moito e traballamos moitísimo alá.

Que opina sobre o estudo das linguas estranxeiras? Por que lles custa tanto en xeral aprender inglés aos españois?

Eu penso que custa porque non se colleu a cousa desde pequenos. Eu, por exemplo, cando estudaba non había inglés. Eu empecei a estudar inglés cando ía en 6º de E.X.B con once anos ou así. Posiblemente era xa un pouco tarde. Para min o estudo dos idiomas é fundamental, é moi importante. Eu non me din conta ata que empecei a viaxar, polo meu traballo. É moi agradecido para a xente que está abaixo no concerto que poidas, aínda que sexa un pouquiño, falar no seu idioma e entendan o que lles queres dicir. Para min é moi importante. De feito, eu despois estudei inglés pola miña conta e un pouquiño francés. Non é que as controle demasiado, inglés un pouquiño máis porque foi o que estudei posteriormente no instituto, pero, a

verdade, é algo moi importante. Tédeo en conta porque despois vos fará moita falta.

Vostede fala algún idioma estranxeiro? Foille útil para a súa carreira?

Falo un pouquiño francés e case o xustiño para presentar un concerto en Francia. Co inglés desenvólome un pouquiño mellor, porque foi o idioma que estudei, e permíteme presentar todo un concerto e incluso se xorde algo e teño que improvisar, tamén.

Participou sempre na defensa do galego, algo polo que gañou o Premio Xarmenta no 2008 no Bierzo, que significou para vostede ese premio?

Pois a verdade é que me quedei un pouco sorprendida porque non sabía que se deran premios por falar galego. Para min é algo moi natural. Aínda que nacín en Barcelona e vivín alí ata os dez anos, a miña educación sempre foi en galego. Meu pai educoume en galego, miña nai non porque é andaluza e tíñao un pouco máis difícil. Non teño absolutamente ningún problema en falar castelán, de feito, a miña familia materna son andaluces. Pero penso que a defensa do galego é primordial. Se outras linguas estranxeiras, potencialmente máis

poderosas có galego é moi importante estudalas, eu penso que o galego é algo que está no noso sangue e no noso ser e que hai que loitar para que non desapareza.

O seu obradoiro familiar é o máis apreciado dentro do mundo da artesanía das gaitas, cal é o segredo?

Pois o segredo habería que preguntarllo á miña familia porque son os que fabrican as gaitas. Eu penso que o segredo está en moitísimos anos de traballo. Como xa dixen, meu avó montou o seu primeiro obradoiro de gaitas no ano 36, e desde ese ano ata hoxe son moitos anos de estudos, de investigación, para que a gaita evolucionara... Antigamente as gaitas eran moi rústicas, non afinaban ben... porque non había artesáns e, se un home tiña certas aptitudes como ebanista ou carpinteiro, pois facían as gaitas como podían e coas ferramentas que había daquela. Hoxe en día todo iso evolucionou moitísimo coas novas tecnoloxías. Por iso, a gaita agora pode compartir escenario, como no meu caso, con outros instrumentos como un acordeón, un piano, unha guitarra... Entón o segredo está aí, na perseveranza,

na investigación e sempre levantarse polas mañás e pensar por onde se pode ir para que o instrumento gañe en estabilidade. E eles son unhas persoas que sempre están aí dándolle á cabeciña.

Participa vostede nos labores de deseño e elaboración das gaitas?

Pois non, a verdade é que non. A terceira xeración, na que estou eu, dásenos máis pola interpretación que pola fabricación. Si que é certo que tamén traballei na empresa familiar, porque é bonito, non só tocar o instrumento senón tamén saber como vai construído, como funciona todo por dentro. Si que podo dar os meus consellos relacionados coa liña estética, os foles das gaitas, pero é algo que fan eles moito mellor ca min.

Estamos traballando no proxecto educativo "Comenius", que é un proxecto de cohesión europea no que colaboramos con Lituania e Polonia. Existían proxectos similares na súa época de estudante?

Pois se non me fixerades esta pregunta, era algo que eu quería comentar porque me parece tremendamente interesante. Cando eu estudaba, non hai tantos anos, non tiñamos estas cousas. Realmente é moi interesante que poidades coñecer outras culturas, facer estes intercambios... Porque as clases de matemáticas, de inglés, de galego están moi ben e hai que facelas,

pero tamén vos vai vir moi ben coñecer outras culturas e sociedades. Paréceme un proxecto moi interesante.

Cre que estes proxectos son un bo método para mellorar o inglés dos estudantes? Pensa que tamén axudan noutros aspectos?

Si. Nos aspectos de coñecer outra xente cunha cultura moi diferente á nosa. Se non coñecemos outras culturas pensamos que estamos só nós no mundo. Claro, tamén é moi interesante, sobre todo, para mellorar o inglés, que é no que falades cos outros rapaces.

Tivo ocasión de visitar Polonia ou Lituania por motivos laborais ou por lecer?

Pois por ningunha das dúas cousas. Se a miña xeografía non me falla, creo que o máis cerca que estiven de alí foi en Alemaña, a onde fomos facer unha xira hai anos. Así que, cando vaia, xa vos contarei, porque non fun aínda.

Gustaríalle facelo?

Si, claro que si. Todo o que sexa viaxar por aí e levar a miña música a países diferentes, creo que é moi gratificante, ver como outras xentes doutras culturas e países reaccionan coa música que lles levas.

Como cre que lles vai afectar aos polacos o recente accidente no que morreron o seu presidente e tanta xente importante do seu partido?

Pois paréceme que andan un pouco revoltos

e que vai coller o mando o seu irmán. Realmente non sei como lles pode ir, en política internacional píllasme un pouco despistada.

Se puidese formular un desexo sabendo que se ía cumprir, ata onde desexaría que chegase a súa carreira como gaiteira?

Gustaríame seguir na liña na que estou, porque cando no ano 99 saquei o meu primeiro disco tampouco me podía imaxinar todo o que me aconteceu despois. Foi nun bo momento, cando vivimos ese gran boom que houbo da música folk, con aquela canción que se fixera tan famosa de Hevia, que fora a banda sonora da volta ciclista. Naqueles anos, a raíz de todo iso, houbo un grandísimo boom na nosa música, onde as grandes discográficas e multinacionais se empezaron a interesar por esta música, e claro, encontraron en Galicia unha auténtico *filón* de gaiteiros e gaiteiras, pandeireteiras, cantantes e músicos en xeral. Despois de sacar o disco, deseguida viñeron as xiras internacionais. Sorprendeunos a todos bastante que tivera tanto éxito, que lle

gustara tanto ao público, que tivera tan boa crítica musical nas revistas especializadas. Estou moi contenta de como está indo a miña carreira e esperemos que siga así.

Permítanos a derradeira cuestión como principiantes no mundo da entrevista, hai algo ao que lle gustaría responder pero nunca lle preguntaron?

A verdade é que teño feito moitas entrevistas e téñenme feito preguntas rarísimas e de todo tipo, así que penso que todo está preguntado e todo está contestado.

